

Torr champagne och torr humor – så firas en 130-årig jubilar

Alla nationer och folk önskar sig välstånd. Då gäller det att sammanjämka produktivitet med hållbar tillväxt. Den röda tråden i Olli Rehns tal på Ekonomiska Samfundets jubileumsmiddag är framtida generationers möjligheter att leva fullgoda liv. I lyckönskningarna under kvällen framhålls hur viktigt det är att diskutera och debattera.

Text: **Torsten Fagerholm** | Foto: **Cata Portin**

← Festtalaren Olli Rehn i samspråk med tidskriftens redaktör Mikael Kosk.

→ Ordförande Reidar Wasenius hälsar gästerna välkomna.

Den 5 november, samma kväll som ett splittrat USA går till val, samlas Ekonomiska Samfundet som nu uppnått den aktningvärda åldern 130 år för en ståtlig jubileumsmiddag vid Ridarhuset i Helsingfors.

Samfundet främjar som känt ”högklassig ekonomisk debatt”. Denna afton ordnas en minst lika högklassig supé, i cirka sextio gästers närvaro.

Samfundet instiftades hösten 1894 med mångsysslaren **Leo Mechelin** som drivande faktor. På den tiden var industrialiseringen blott i sin begynnelse, och Finland förblev i hög grad ett agrart land. Sekelskiftet 1800–1900 ägde rum under dramatiska tecken. Moskva drev på förryskning medan storfurstendömet Finland kämpade för sin autonomi.

Våren 1903 landsförvisades den oppo-

sitionelle **Mechelin** av generalguvernör **Nikolaj Bobrikov** – men till all lycka har ingen ordförande vid Ekonomiska Samfundet sedermera mött samma öde, noterar vice ordförande **Alex Seitsamo** i sitt anförande.

Mechelin, som var en av 1800-talets stormän, återvände till Finland i december 1904 och fick en hjältes mottagande.

Ideal om global skatt på utsläpp

Festtalaren vid Ridarhuset är ingen mindre än **Olli Rehn**, chefdirektör för Finlands Bank och välbekant för alla som rör sig i Kronohagen. ”Om hållbarhet och det ekonomiska läget i Europa och Finland” lyder rubriken för anförandet som hålls på svenska – ackompanjerat av en presentation med utförliga ekonomiska data och några doser torr humor.

Medan Finland firar svenska dagen och

dito veckan går USA till ödesval. Rehn inleder – med glimten i ögat – med en förhoppning om frånvaro av ”intern dramatik” i festsalen.

Alla nationer och folk önskar sig välstånd. Då gäller det att sammanjämka produktivitet med hållbar tillväxt. Lättare sagt än gjort?

Den röda tråden i Rehns tal är hållbar ekonomi, som vid sidan av artificiell intelligens även utgjorde temat för jubileumsnumret av denna publikation. Begreppet ”hållbar utveckling” etablerades av Brundtlandrapporten (med titeln *Vår gemensamma framtid*) från 1987, sammanställd på uppdrag av Förenta nationerna. Numera talas i bredare termer om ekonomisk, ekologisk och social hållbarhet.

Hur svara på dagens materiella krav utan att äventyra framtida generationers möjligheter att leva fullgoda liv? Idealt sett borde världens nationer enas om en global skatt för utsläpp av koldioxid och motsvarande växthusgaser – men det förblir en politisk utopi, vi lever ju ingalunda i en perfekt värld, medger Rehn.

Alltså måste vi plocka fram alternativa, effektiva verktyg. Här behöver alla betydande ekonomier dra sina egna strån till stacken.

Vi behöver ekonomisk resiliens

Efter denna retoriska förrätt angriper Rehn den proteinrika, ekonomiska biffen. Hållbar ekonomi utgör en grundbult för vår tillvaro. I synnerhet i dagens osäkra läge behöver vi ekonomisk resiliens, motståndskraft.

Euroområdet har inget att skämmas för: banksektorn är välkapitaliserad och åtnjuter god likviditet. Kapitalbuffertarna är robusta, vilket ger motståndskraft vid framtida kriser. Kapitaltäckningen är betydligt bättre än 2007, då världen stod på tröskeln till en finanskris.

Det är en viktig anledning till att euro-

zonen inte smittades då nischbanken Silicon Valley Bank – en före detta central kugge inom amerikansk innovationsförmåga – krisade härom året, varefter systemviktiga Credit Suisse svaldes av UBS.

Här listar Rehn – med rynkad panna, precis som sig bör hos en centralbankir – föreliggande risker med tanke på den finansiella stabiliteten. Geopolitisk osäkerhet råder alltjämt, återhämtningen inom Europas ekonomier förblir skör, finanser som ligger utanför själva banksektorn är förknippade med osäkerhet, vidare råder frågetecken inom kommersiella fastigheter.

Mjuklandning har lyckats

Därpå unnar sig Rehn en smula självskrut. ECB har fått bukt med inflationsspöket och förankrat inflationsförväntningarna på målnivån om 2 procent. Man verkar lyckas med en mjuklandning: trots en serie successiva räntehöjningar sedan sommaren 2022 har vi undvikit en recession, medan sysselsättningen har fortsatt öka tack vare en pigg tjänstesektor.

Förvisso har Rysslands aggressionskrig i Ukraina plus energikrisen dämpat tillväxten i euroområdet, i synnerhet i Tyskland.

Inom Finland skönjes en gradvis – men trög – ekonomisk återhämtning. Bromsklossarna utgörs av låg inhemsk efterfrågan i kombination med svagt konsumentförtroende, tröghet på investeringsfronten och inom byggsektorn.

Konkurrenskraften är för svag

Här återkopplar Rehn till vikten av hållbar tillväxt. Detta var även kärnbudskapet i Mario Draghis omtalade investeringsrapport: Europa måste få fart på produktiviteten, vår konkurrenskraft är för svag. Draghis diagnos är brutalt ärlig, menar Rehn. Vi behöver se till att överbrygga innovations-

klyftan, sätta sprätt på utvecklingen av ny teknik och förbättra riskfinansieringen.

Produktiviteten utgör Europas akilleshäla. På denna front krävs beslutsamhet, målmedvetenhet och enighet.

Lösningen vore en fördjupad inre marknad, inte bara att ösa pengar på problemet. Finansmarknadsunionen – Ursula von der Leyens omtalade Savings and Investments union (SIU) – behöver en knuff framåt.

”Europa har mycket besparingar, men vi är dåliga på att kanalisera dem till innovation och affärsverksamhet”, noterar Rehn.

Regeringar får inte negligera nationella strukturella åtgärder: reformer inom beskattning, utbildning och arbetsmarknad. Utan dylika ingredienser uppstår ingen hållbar konkurrenskraft.

Styrelsen framför R W Ekmans målning av landdagen 1863. Från vänster Alex Seitsamo, Mikael Kosk, verksamhetskoordinatören Nicolina Rähä, Peter Stenvall, Reidar Wasenius, festtalaren Olli Rehn, Fredrik von Knorring, Ria Fazer, Ronnie Söderman, Maria Östergård Kälid och Peik Tuomolin.

Det råder ingen brist på globala spänningar, rentav konflikter: Ukraina, Mellanöstern, Taiwan. USA står inför ett maktskifte. Den tyska politiken präglas av svårigheter, och Frankrike tampas med egna problem. Nu då andra aktörer är försvagade serveras ett gyllene tillfälle för EU-kommisionen att agera framåtdrivande och sätta agendan, noterar Rehn.

EU måste vara både enigt och bestämt. Stora frågor tornar upp på dagordning-

en. ”Rysslands imperialistiska aggression” betecknar Rehn som en existentiell fråga, medan Ukraina behöver orubbligt stöd av alla som vill slå vakt om den internationella säkerheten.

Det förutsätter i sin tur att vi tillsammans lyckas stärka den materiella grunden: EU:s ekonomi, produktivitet och konkurrenskraft.

Endast så kan vi återuppliva vår kontinent, bygga en solid bas för hållbar tillväxt och sysselsättning. Och inte minst: trygga kommande generationers rätt till ett gott liv.

Tågade till fel adress

För att lätta på stämningen – per förhandsbeställning av Ekonomiska Samfundets ordförande **Reidar Wasenius** – avrundar Rehn sitt festtal med några ”dåliga vitsar”. Han drar sig till minnes kampanjen inför riksdagsvalet 2015 – en intensiv period med många valpaneler och utfrågningar.

Finsk-svenska handelskammarens vd **Kjell Skoglund** har något att berätta för **Torsten Fagerholm** och **Fredrik von Knorring**.

Folktinget hade bjudit in Rehn till ett diskussionstillfälle vid Ständerhuset. Rehn hade nyss råkat läsa en bok om **Mannerheim**, som representerade sin släkt vid Riddarhuset år 1906. Denna tanke snurrade kvar i Ollis trötta huvud så till den grad, att han tågade fram till fel adress – för att genast ta sig för pannan. Han anlände en smula försenad till Ständerhuset, ett stenkast bort.

Efter festtalet framförs en lyckönsning till jubilaren av **Christian Borenius**, å Handelsgilletlets vägnar. Handelsgillet (grundat 1857) stoltserar med några fler år på nacken än Ekonomiska Samfundet. Funktionerna är kompletterande: vid sidan

På menyn står skaldjurscocktail, tjälknöl på hjort och cheesecake.

om forskning och vetenskap behövs dialog.

”Det är viktigt att man diskuterar och debatterar”, noterar Borenius, som knappast behöver understryka hur illa det kan gå då meningsmotståndare inte möts öga mot öga – som i det kluvna USA.

Egna gränser räcker sällan till

Kjell Skoglund, vd för Finsk-svenska handelskammaren, framför en hälsning ur näringslivsperspektiv: om man vill växa och bli stark räcker de egna nationsgränserna sällan till. Det är klokt att noga observera grannar som upplever ekonomisk medvind. Det vore mer aktuellt än på länge för Finland att ta aktiv mall av succérecepten hos grannen i väst och leta efter godbitar i den svenska modellen.

Vid den utsökta middagen kommer det fram att Rehn – känd som en varm vän av bollsport – förblir aktiv på fotbollsplanen,

rentav finsk mästare inom åldersklassen sextio plus. Det ryktas även från andra håll att han far fram ”som ett ånglok” på planen.

Slutligen är det värt att notera att den ursprungligen akademiska tidskrift som du nu läser numera håller en populärvetenskaplig ton.

Inte för intet kan varje läsare känna stolthet över faktumet att denna publikation fortfarande utgör den enda svenskspråkiga ekonomiska tidskriften inom euroområdet! (Heja, Sverige!).

Vad väntar väl då Ekonomiska Samfundet under de kommande 130 åren? Det avgör vi tillsammans. Blicken framåt – på bollen, och mot en hållbar framtid!

Olli Rehns festtal finns i sin helhet på <https://www.suomenpankki.fi/sv/aktuellt/tal-och-inter- vjuer/2024/om-hallbarhet-och-det-ekonomiska- laget-i-europa-och-finland/>